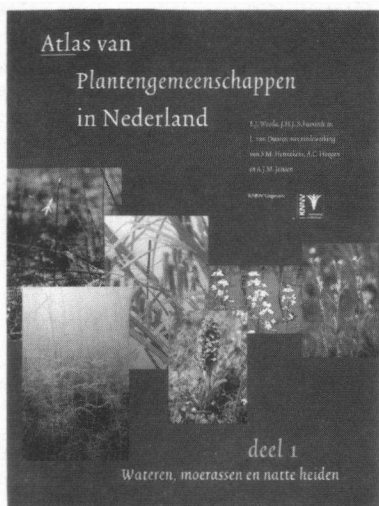

NIEUWE UITGAVEN

ATLAS VAN PLANTENGEMEENSCHAPPEN IN NEDERLAND

Dit is de eerste uitgave van een atlas (in vier delen) die de verspreiding van plantengemeenschappen in Nederland tot onderwerp heeft. Het boek behandelt 80 associaties van open wateren, bronnen, moerassen, hoogvenen en natte heiden, waarvan er 65 ook in Fryslân voorkomen.

De atlas volgt de indeling van De vegetatie van Nederland, maar subassociaties en verarmde rompgemeenschappen worden niet besproken. Na de algemene inleiding wordt verantwoording afgelegd over de gebruikte bronnen en de bewerking van gegevens. De in de atlas opgenomen verspreidingsgegevens zijn afgeleid van vegetatieopnamen, herbariumetiketten, literatuur, terreinopnamen, vegetatiekaarten en ongepubliceerde waarnemingen. Het gaat in dit eerste deel om meer dan 40.000 verspreidingsgegevens, waarvan ruim 30.000 vegetatieopnamen. Naast de feitelijke verspreiding is van iedere associatie ook een indicatie gemaakt van het gebied waar deze met grote waarschijnlijkheid voorkomt. De schattingen zijn ontleend aan databanken met verspreidingsgegevens van soorten vaatplanten, mossen en kranswieren. Ze zijn gebaseerd op een combinatie van verspreidingsgegevens van kenmerkende soorten en een deskundigenoordeel.

Een afzonderlijk hoofdstuk geeft een gedegen overzicht van standplaatscondities, sturende processen en bedreigingen van de plantengemeenschappen van waterrijke gebieden. Volgens dit overzicht wordt een aanzienlijk deel (70%) van de gemeenschappen bedreigd. Het overgrote deel hiervan (92%) is moeilijk tot niet of nauwelijks herstelbaar.

In het eigenlijke atlasdeel staan verspreidingskaartjes van de klassen en associaties met de daarbij horende beschrijvingen. Er zijn verspreidingskaartjes van voor 1975 en verspreidingskaartjes vanaf 1975. De schattingen worden op de verspreidingskaartjes van na 1974 weergegeven. Uit veel geschatte atlasblokken zijn geen feitelijke verspreidingsgegevens bekend, hetgeen een aansporing is om op onderzoek uit te gaan. Waarom associaties ook vaak buiten het geschatte verspreidingsgebied zijn waargenomen, wordt uitgelegd in het inleidende hoofdstuk.

De teksten worden aangevuld met historische afbeeldingen en opgefleurd met kleurenfoto's en fraaie landschapsquarellen. De atlas is net als de Nederlandse oecologische flora meesterlijk en toegankelijk geschreven. Behalve de mate van voorkomen worden ook algemene karakteristieken, floristische samenstelling, ecologie en herstelmogelijkheden besproken. De atlas bevat daarmee veel bruikbare informatie, ook voor natuurbeheerders. Het is een absolute aanrader voor iedereen die zich met vegetatie bezighoudt.

E.J. Weeda, J.H.J. Schaminée & L. van Duuren, m.m.v. S.M. Hennekens, A.C. Hoegen en A.J.M. Jansen, 2000. Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland. Deel 1: Wateren, moerassen en natte heiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht. ISBN 90 5011 132 7. Formaat 28,5 x 21,5 cm, genaaid gebonden met stofomslag, fullcolour, 342 pagina's. Prijs: f 79,90. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Henk Jager

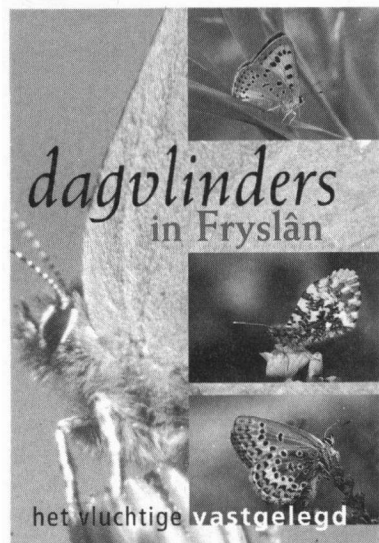
DAGVLINDERS IN FRYSLÂN

'Dagvlinders in Fryslân' is een kijk- en leesboek. Hoewel het voorkomen en de verspreiding van dagvlinders in Fryslân de hoofdmoot vormen, is het boek volgens de leeswijzer meer dan een vlinderatlas alleen. Het bevat veel informatie over de levensomstandigheden en leefwijze van dagvlinders en over vlindervriendelijk beheer. Daarnaast heeft het boek mogelijke oplossingen om de dagvlinders in stad, dorp en buitengebied te behouden of terug te krijgen.

In het kader van het Dagvlinderproject Fryslân zijn er vanaf 1990 tot en met 1999 meer dan 81.000 gegevensregels verzameld, afkomstig uit zo'n 85% van alle kilometerhokken in Fryslân. In de soortbesprekingen worden ook wel oudere gegevens genoemd, maar de nadruk ligt op de genoemde tien jaar. Elke in Fryslân waargenomen dagvlindersoort is in dit boek opgenomen, waaronder ook de zwervers en dwaalgasten. Bovendien is één pagina van het boek gewijd aan verdwenen soorten. Hoewel van alle soorten fraaie kleurenfoto's zijn opgenomen, is het boek geen determinatie- of veldgids.

Bespreking van de soorten vindt afzonderlijk plaats aan de hand van beschrijvingen (en veelal ook foto's) van het leefgebied, het voorkomen in Nederland en binnen de provincie, voortplanting, nectar- en waardplanten en mobiliteit. Bovendien worden tips gegeven voor inrichting en beheer van vlindervriendelijke gebieden. In een aantal gevallen wordt ook een foto van het ei, de rups

of de pop weergegeven. Op de bijbehorende soortenkaartjes is de verspreiding per kilometerhok weergegeven, waarbij op de ondergrond in kleur vier landschapstypen zijn onderscheiden: het waddengebied (duinen, kwelders, eilandpolders), de kleistreek (regio's Oostergo, Westergo en het bedijkingslandschap), het veengebied (Lage Midden en de Veenpolders) en het zandgebied (Gaasterland, de Noordelijk Wouden en de Zuidoosthoek). Tevens worden zogenaamde "vlieggrafieken" gepresenteerd, waaruit steeds de verdeling van de waarnemingen over een jaar is af te leiden.

Meer algemene onderwerpen als 150 jaar vlinderonderzoek in Fryslân, het leven van dagvlinders, belangrijke vlinderplekken in het Friese landschap, de betekenis van de provincie voor deze insecten en nieuwe kansen voor dagvlinders in Fryslân, zijn in afzonderlijke hoofdstukken opgenomen.

Deze Friese dagvlinderatlas is de eerste provinciale of regionale atlas die op kilometerschaal is uitgebracht na de landelijke Atlas van de Nederlandse Dagvlinders (Tax, 1989). Ook in Limburg staat er een dagvlinderatlas op het punt te verschijnen. 'Dagvlinders in Fryslân' is een leesbaar, rijk geïllustreerd en verzorgd vormgegeven boek. Onmisbaar voor iedere Fries die in vlinders geïnteresseerd is!

Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting, 2000. Dagvlinders in Fryslân; het vluchtige vastgelegd. KNNV Uitgeverij, Utrecht / Friese Pers Boekerij, Leeuwarden. ISBN 90 330 1118 2. Formaat 26,5 x 19,5 cm, gebonden, 176 pagina's. Prijs: f 47,50. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Karin Uilhoorn

VELDGIDS NEDERLANDSE FLORA

Doel van deze nieuwe veldgids is om, zonder dat veel voorkennis nodig is, zelfstandig de naam te kunnen bepalen van alle wilde planten die in Nederland groeien. Het boek is gebaseerd op 'A New Key to Wild Flowers' van John Hayward uit 1995. De werkwijze bij het determineren is anders dan die in de gangbare flora's. Daarin is het gebruikelijk dat telkens uit twee omschrijvingen een keuze gemaakt moet worden, waarna wordt doorverwezen naar een volgende omschrijving. Daarbij vormen de bloeiende delen van een plant veelal het uitgangspunt en wordt de systematische indeling gevolgd.

In deze gids wordt daarentegen gebruik gemaakt van duidelijk waarneembare, bij voorkeur vegetatieve, kenmerken. De determinatiesleutels zijn compact en in tabelvorm weergegeven. Er wordt gewerkt vanuit een hoofdsleutel die alle planten in enkele gemakkelijk te onderscheiden groepen verdeelt, groepsleutels waarmee wordt bepaald tot welke familie een plant behoort en familiesleutels waarin tot op de soort gedetermineerd wordt. Doordat de omschrijving van een tegenstelling van een kenmerk afwezig is, staan planten met gelijke determinatiekenmerken steeds dicht bij elkaar. Hierdoor wordt duidelijk welke soorten met elkaar verwisseld kunnen worden en leert men de soorten gemakkelijker kennen. Van vrijwel alle planten is een illustratie in de vorm van een fraaie pentekening opgenomen. Daarnaast is informatie over zeldzaamheid, grootte, bloeitijd en milieu van de plant weergegeven. Achterin het boek is een verklarende termenlijst opgenomen evenals een overzicht van de Nederlandse en wetenschappelijke namen.

De auteur hoopt met deze uitgave te bereiken dat beginners sneller en beter resultaat boeken, zodat determineren leuker wordt en de belangstelling voor de Nederlandse flora gestimuleerd wordt. Bovendien gaat hij ervan uit dat gevorderden sneller en beter overzicht krijgen van en inzicht krijgen in de voor determinatie bepalende verschillen tussen de plantensoorten. Omdat het boek zo heel anders oogt dan de bekende flora's, is het in eerste instantie vooral erg wennen aan de afwijkende vormgeving en insteek die gekozen is. Na enig 'droog oefenen' lijkt de veldgids Nederlandse flora echter bruikbaar te zijn en een welkome aanvulling te zijn op de traditionele flora's. Het komende veldseizoen zal de veldgids in de praktijk moeten bewijzen of de auteur zijn beoogde doel heeft bereikt.

Eggelte, H., 2000. Veldgids nr. 13: Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Utrecht. ISBN 90-5011-135-1. Formaat 23 x 14 cm, genaaid, gebonden, zwart/wit met steunkleur. Meer dan 1.800 illustraties, 424 pagina's. Prijs: f 69,50. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Karin Uilhoorn